

GroenePreek-2023 (categorïe theoloog)

Janneke Burger

Lezing: Psalm1

Psalm 1:3 Hij zal zijn als een boom, geplant aan stromend water. Op tijd draagt hij vrucht, zijn bladeren verdorren niet. Alles wat hij doet komt tot bloei.

Deze wereld heeft bomen nodig (Psalm 1,3)



Kennen jullie "The Forestmaker"?

Het is Tony Rinaudo, een Australiër, die landbouwkunde studeerde naar de Bijbelschool ging. In 1980 werd hij gevraagd in Niger te gaan werken, als hoofd van een Bijbelschool. Maar natuurlijk bleef hij ook met die bomen bezig. Niger is extreem droog en bomen vind je er bijna niet. Toch probeerde hij het: bomen planten. De bomen die hij plantte gingen door droogte, zandstormen, werden opgevreten door geiten of omgehakt voor brandhout.

Op een dag reed hij met een kofferbak vol zaailingen en was zo gefrustreerd dat hij het tegen God zei. Hij bad: *'Vergeef ons dat we de gave van uw schepping zo hebben misbruikt dat mensen er nu door lijden. Ze zijn arm en lijden honger. Zij durven hun bed niet uit te komen, bang voor wat de nieuwe dag brengt. Maar U houdt van ons. Open mijn ogen, help me en laat me zien wat ik moet doen.'*

Toen hij daarna de auto uitstapte, viel zijn oog op een klein struikje. En werd zijn gebed sneller verhoord dan hij had gedacht. Opeens zag hij het: dit was geen struikje, maar een boom! De loot van een boom. Er groeiden miljoenen van die dingen, die net struiken leken. Boeren haalden ze van hun land voor de landbouw, of gebruikten ze als brandhout. En opeens zag hij: ik hoef geen bomen te planten. Ze zijn er al! Er is hier een enorm wortelstelsel van al die bomen. Daarom komen ze steeds op. Alleen niemand heeft het door! Er moest een ondergronds bos zijn, ver onder de schrale grond aan de oppervlakte. Het moet zo diep zijn, dat hun wortels ergens water vinden en zo blijft dat wortelstelsel bestaan.

Toen wist hij ook wat ze moesten doen: zorgen dat die mini boompjes verder konden groeien. Takken wegsnijden zodat de sterkte tak overbleef en een grote boom werd.

En weet je wat een boom allemaal brengt? Vruchten, die mensen kunnen eten. Vitamines in een land vol armoede! Bladeren, die in de hitte van Niger voor schaduw zorgen. Wortels, die grond bijeen houden, zodat het geen woestijn wordt. Een boom zorgt voor een enorme biodiversiteit.

Kijk maar eens naar de foto's: zo verandert een droog en dor land in een land vol bomen en leven. Intussen is er in 20 jaar op 5 miljoen hectare Afrikaans land deze verandering in gang gezet. Zonder een boom te planten; en zonder dat er extra regen is gevallen. Er is een documentaire over "The Forest Maker" gemaakt en hij wordt overal uitgenodigd. Deze wereld heeft bomen nodig!



In psalm 1 gaat het ook over een boom. De belofte om een groene boom te zijn.

Die belofte kom je vaker in de Bijbel tegen. Denk maar aan psalm 92. Daar worden de rechtvaardigen vergeleken met palmbomen, die zelf nog krachtig en fris zijn in hun oude dagen. Ook in Jesaja

worden gelovigen met een boom vergeleken. In Jesaja 60 lezen we dat wij de scheuten van God zijn, dat Hij ons heeft geplant om Zijn luister te tonen. Prachtige teksten.

En zo'n belofte van een boom: dat wil je toch? Prachtig, die boom in psalm 1. En dan is de boodschap: geloof in God maakt je een mooi mens.

Hij geeft je wortels water, zodat je kunt uitgroeien tot een mooie boom. Zorg ervoor dus, dat je in contact blijft met God. Dat je je in Zijn Woord blijft verdiepen. Ik kwam er zelfs een plaatje bij tegen: een boom die groeit uit de Bijbel. En daar is niks mis mee natuurlijk. Ik denk alleen dat de boom ons veel méér kan vertellen. Meer dan alleen dat plaatje van die ene boom. Want een boom staat helemaal niet op zichzelf. Juist een boom is onderdeel van een ecosysteem.

Ik denk dat we als Westerse christenen soms wat teveel een plaatje van die ene boom kunnen zijn. Geloven op onszelf, in onze huiskamer of met gelijke mensen in de kerk. Alleen. Met God. En met andere gelovigen. Maar we zijn een boom! Een ecosysteem dat voor de hele schepping nodig is! We geloven niet omdat we een mooi plaatje van een enkele boom willen zijn. We geloven, omdat we zoals de boom vruchtbaar voor de hele wereld om ons heen willen zijn. Het nieuwe leven van God is niet zo individueel als wij soms zijn. We geloven niet voor onszelf. We mogen gelovigen als een boom zijn: samenhang geven, schaduw geven, vruchten geven.

En daarom is het zo belangrijk dat we de goede keuze maken. En daarom typeert psalm 1 juist ook die andere mensen. Mensen die voor zichzelf kiezen, die denken dat ze alles zelf wel kunnen. Mensen die denken dat ze niemand nodig hebben en die er voor iemand anders niet willen zijn. Dat is niet hoe God ons bedoeld heeft. En dat is ook niet een soort van leven dat iets moois in deze wereld brengt. Die manier van leven is uiteindelijk zo vluchtig als wat. Dan ben je een mens dat lijkt op een dorre struik, of op een vliesje van het koren. Weggewaaid in de wind.

God heeft ons geschapen als afhankelijke en dienstbare mensen. Afhankelijk van Hemzelf, van Zijn Woorden in de Bijbel. Maar ook dienstbare mensen: die anderen helpen, met anderen in gemeenschap willen staan, onderdeel van een duurzame schepping willen zijn. Psalm 1 nodigt ons uit om de goede keuze te maken: de keuze voor wortels in God en dienstbaarheid aan de wereld.



Wat brengt een boom wel niet allemaal? Misschien heb je die plaatjes wel gezien, van straten waar wél of geen bomen staan? Dat de straat mét bomen zoveel koeler is, in de warme zomers die we ook in Nederland hebben. En misschien heb je het vroeger op school wel geleerd: dat erosie, wegspoelen van de bodem, juist gebeurt waar geen boomwortels zijn? Boomwortels houden de grond bijeen. Als de grond niet bijeen wordt gehouden, spoelt die weg. Mét alle zaden erin. Bomen zijn belangrijk omdat er vogels nesten in kunnen bouwen, omdat er insecten leven, dieren een holletje kunnen maken tussen de wortels. Omdat ze schaduw geven, waar weer andere planten kunnen groeien.

Psalm 1 noemt 2 aspecten van de boom. Vruchten en schaduw. Vruchten zijn er niet altijd; daar moet je echt de tijd voor nemen. Maar deze boom geeft áltijd schaduw, lezen we.

Dat is een beeld voor hoe wij als gelovigen mogen zijn. Mensen bij wie vruchten groeien. Dat kennen we natuurlijk uit het Nieuwe Testament: liefde, blijdschap, vrede, goedheid. Die zijn er niet voor jezelf; die zijn er voor anderen natuurlijk! Welke boom eet zijn eigen vruchten?

Wie plukt vruchten van jouw leven, van jouw geloof? Wie zegt over jou: ik kan wel merken dat zij bij Jezus hoort. Ze gunt je écht iets. Of: ik vind het zo mooi om te zien hoe hij juist altijd aandacht heeft voor mensen die niemand anders ziet. Zou dat komen omdat hij christen is? Zijn wij mensen die anderen laten delen in wat we krijgen?

Als gelovigen mogen we ook mensen zijn die schaduw verspreiden. Mensen bij wie je tot rust kunt komen, waar je op adem mag komen. Zijn wij mensen met wie anderen graag samenwerken? Kunnen anderen in onze schaduw ook zélf tot groei en bloei komen?

Verderop in de bijbel, in Ezechiël en Openbaring lezen we nog iets anders over de bladeren van de boom in Gods toekomst. Daar worden ze bladeren genoemd die de volken genezing zullen brengen. En wat zijn er veel mensen die wachten op heling en genezing. Geven wij daar al iets van? Iets van de genezing, de heling, de verzoening van Jezus Christus?

En zijn wij mensen met wortels? Mensen die onze omgeving bij elkaar houden? Laatst zie iemand: je hebt in de samenleving van die cement-mensen nodig. Mensen die de tijd nemen om bij anderen langs te gaan, net even dat appje te sturen. Bij wie de deur voor je open gaat.

God geeft ons niet de belofte van de boom om een individuele boom te zijn. Een soort kerstboom in een pot. Lampjes eromheen en schitteren maar! We zijn bomen die geplant zijn in déze wereld. In deze wereld mogen mensen onze vruchten plukken en in onze schaduw leven.



Maar daar is wel wat voor nodig: om zo'n boom te zijn. Zoals er ook in Niger heel wat voor nodig was om de woestijn te veranderen in een groen gebeuren. De ontdekking van Tony Rinaudo was het netwerk aan wortels, laag in de grond. Een enorm netwerk aan wortels. Al zijn zaailingen sloegen niet aan, omdat ze niet bij het water diep in de grond kwamen. En al die bomen die op struikjes leken, bleven niet leven, omdat mensen ze niet als bomen aanzagen en vroegtijdig weghaalden. Om in de woestijn een boom te worden heb je toegang tot water nodig en tijd om uit te groeien. En dat geldt voor ons toch ook? Deze wereld heeft bomen van christenen nodig. Het hele netwerk en ecosysteem dat christenen deze wereld kunnen geven.

Maar... hoe blijf je een groene boom, met vruchten? Dan moet je je wortels diep hebben, onder de oppervlakte. En dat is ook wat psalm 1 natuurlijk zegt. Zorg ervoor dat je wortels hebt die bij God uitkomen. Want het water – dat is God. Jezus zelf, die zegt dat Hij levend water is.

We zijn niet uit onszelf zulke groene, vruchtbare bomen. Daar hebben we God voor nodig. Zonder God droogt onze liefde op, verdort ons voornemen tot vrede. Zonder de Heilige Geest groeien die vruchten echt niet zomaar in ons leven. Als ik het alleen met mezelf zou moeten doen, zou ik allang een verbitterd mens zijn, zou ik allang voor mezelf gekozen hebben. Ik zou allang verdord zijn – jij niet? En natuurlijk, ook mét God is het niet supermakkelijk. Het is moeizaam, om gelovig te zijn, om te groeien, om er voor anderen te willen zijn. Soms is de grond zo droog, dat je niet eens weet hoe je zelf verder moet leven.

In al die dingen zegt psalm 1: sla je wortels in God uit. Als de grond zo droog is, als je leven zo moeilijk is – dan weet je toch dat je God nodig hebt? Zoek Hem dan ook, slurp Zijn woorden op. Als je zo moe wordt van iedereen die in jouw schaduw wilt zitten en je voelt je verdorren – dan weet je toch ook dat je God nodig hebt? Zoek God op, vind je vreugde in de woorden van de Heer.

Er zijn blijkbaar twee dingen nodig voor een boom: water en tijd. Hoe zorg jij ervoor dat je het Levende Water blijft gebruiken? Gun jij jezelf tijd met de Heer om te groeien als een boom van een christen?



Ik wil graag afsluiten met een beeld van de Here Jezus. Jezus vertelde over het Koninkrijk. Dat het is als een klein zaadje, van een mosterdplant. Maar dat het groter wordt dan je ooit zou bedenken. En dat de vogels van de hemel er dan plek vinden om nesten te bouwen. Kijk, hoe kunstenaar Jedi Noordegraaf dit verbeeld heeft.

Zo is Gods Koninkrijk. Zo wil God met ons aan het werk. We mogen bomen worden, waar mens en dier door in leven blijven. Wat een prachtig beeld! Zo'n boom willen we toch allemaal zijn?! Zo gaat in deze tijd in vervulling wat de profeet Jesaja al eerder schreef:

Men noemt hen Terebinten van gerechtigheid, gepland door de HEER als teken van zijn luister.

(Jesaja 61:3)

Deze wereld heeft bomen van christenen nodig. Mensen met wortels, met schaduw, met vruchten. Alleen als wij ervoor kiezen om te leven met Gods Woord, zullen we het vol kunnen houden. En wat hebben we deze wereld dan veel te geven!

AMEN